Lista wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawach karnych, na które nie wpłynęły odpowiedzi w ustawowym terminie

sygn.	data	temat	znaczenie społeczne
II.511.330.2016	7.09.2016 (pierwsze WG) 15.11.2017 (ponowne WG)	Niewykorzystanie doręczeń elektronicznych w postępowaniu karnym	Elektroniczne doręczanie pism procesowej mogłoby przyczynić się do znacznego usprawnienia postępowania karnego. Tymczasem praktyka organów ścigania oraz sądów, w szczególności w zakresie stosowania tzw. doręczeń fikcyjnych poprzez pozostawienie w aktach sprawy , w dobie zaawansowanego rozwoju technologicznego, pozostawienie korespondencji w aktach sprawy na mocy doręczenia fikcyjnego, przynajmniej w stosunku do osób, które wyraźnie oświadczyły chęć i możliwość odbioru korespondencji procesowej w wersji elektronicznej, zdaje się stanowić rozwiązanie wysoce anachroniczne i nieadekwatne do obecnie panujących realiów społecznych.
II.501.3.2016	6.05.2016 r.	Art. 211a k.k. (organizowanie nielegalnej adopcji)	Przepis art. 211a k.k. zawiera liczne niejasności i niedoskonałości legislacyjne. Posługuje się bowiem terminami „adopcja" i „organizowanie adopcji", nie precyzując jakie zachowania wchodzą w jego zakres. Ponadto przebiduje jedynie odpowiedzialność dla sprawcy, który kieruje się celem osiągnięcia korzyści majątkowej. Przepis ten nie realizuje także wymogów, które nakłada na Polskę Protokół fakultatywny do konwencji o prawach dziecka (Nowy Jork, 2000).
II.510.146.2017	20.06.2017 r.	Możliwość wystawienia zwolnienia przez lekarza sądowego	Obecne uregulowania prawne umożliwiają lekarzowi sądowemu wystawienie zwolnienia po zbadaniu tylko osoby niemogącej się stawić na wezwanie. Tym samym wyłączona jest możliwość uzyskania zwolnienia od stawiennictwa z powodu choroby innej osoby pozostającej pod opieką osoby wezwanej, np. dziecka lub osoby starszej. Rozwiązanie to narusza interesy osób wzywanych do sądów i innych organów ochrony prawa, bowiem nie zawsze możliwe jest znalezienie opiekuna na czas stawiennictwa, w szczególności w przypadku nagłej choroby lub wypadku.
II.510.14.2017	13.04.2017 r. (pierwsze WG) 9.11.2017 r. (ponowne WG)	Możliwość odbioru korespondencji w sprawach karnych przez pełnomocnika pocztowego	W sprawach karnych wyłączona jest możliwość odbioru niektórych pism przez pełnomocnika pocztowego. Tym samym osoby, które nie mogą osobiście odebrać pisma w ciągu 2 tygodni (np. z powodu choroby, podróży, wypadku) pozbawione są możliwości zapoznania się z treścią pisma i tym samym ochrony swoich praw. Po podwójnym awizowaniu pismo jest bowiem zwracane do nadawcy ze skutkiem doręczenia. System ten jest o tyle nieuzasadniony, że możliwość odbioru pism w sprawach karnych przez pełnomocnika została jednak przyznana szczególnej grupie adresatów, tj. adwokatom i radcom prawnym.

II.519.1039.2017	24.10.2017 r. (pierwsze WG) 30.11.2017 r. (ponowne WG + uzupełnienie)	Obowiązek nagrywania czynności w postępowaniu przygotowawczym	Art. 147 k.p.k. przewiduje możliwość prowadzenia nagrywania czynności prowadzonych w postępowaniu przygotowawczym, lecz w praktyce wykorzystywana jest ona niezwykle rzadko. RPO postuluje wprowadzenie obowiązku nagrywania takich czynności, w szczególności przesłuchań, w dodatku do prowadzonego tradycyjnie protokołu. Pozwalałoby to odtworzyć dokładnie przebieg tych czynności w razie powstania wątpliwości, chroniłoby osobę podejrzaną przed naruszeniem jej praw (w szczególności torturami), zaś organy prowadzące czynności chroniło przed bezpodstawnymi zarzutami o przekroczenie uprawnień.
II.511.30.2018	14.03.2018 r.	Możliwość zaskarżenia postanowienia dot. zawieszenia postępowania wydanego w II instancji	Postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania jest zaskarżalne tylko jeśli zostało wydane przez sąd I instancji. Nie istnieją racjonalne powody, dla których możliwość ta powinna być wyłączona w toku postępowania w II instancji, w szczególności że przesłanki zawieszenia pozostają te same. Brak możliwości zaskarżenia postanowienia jest szczególnie niebezpieczny w przypadku choroby jednej ze stron, bowiem odmowa zawieszenia postępowania może istotnie utrudnić jej obronę jej praw.
II.518.3.2018	7.05.2018 r.	Wydatkowanie środków z Funduszu Sprawiedliwości	Minister Sprawiedliwości zmienił rozporządzenie wykonawcze do k.k.w., znacznie rozszerzając zakres celów, na które mogą być przeznaczane środki z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej. W efekcie środki te trafiają do podmiotów niezwiązanych z realizacją celów Funduszu, np. CBA, straży pożarnej, fundacji Lux Veritatais, czy szkół wyższych. RPO zwrócił się więc o udostępnienie pełnej listy podmiotów korzystających ze środków z funduszu, a także celów, na które zostały one przekazane.
II.511.263.2018	11.06.2018 r.	Termin na wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia w przypadku wniosku o pełnomocnika z urzędu	Wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia obarczone jest przymusem adwokacko-radcowskim. W przypadku złożenia wniosku o pełnomocnika z urzędu do tej czynności, termin biegnie na nowo od dnia przyznania pomocy takiego pełnomocnika. Jednak, jeśli nie zostanie on przyznany, termin biegnie w dalszym ciągu, co może uniemożliwić pokrzywdzonemu wyznaczenie pełnomocnika z wyboru i w efekcie pozbawić go możliwości wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Rozwiązanie to powoduje nierówności w traktowaniu pokrzywdzonych, RPO zwrócił się więc o ich zniesienie.
II.501.8.2016	15.12.2016 (pierwsze WG) 04.05.2017 (ponowne WG)	Uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 01.09.2016 r. w sprawie trybu, sposobu i zakresu uzyskiwania i udostępniania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym oraz sposobu zakładania konta użytkownika	Wprowadzenie ochrony społeczeństwa przed przestępczością na tle seksualnym nie może odbywać się z pogwałceniem fundamentalnych praw i wolności jednostki, określonych zarówno w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w szeregu międzynarodowych aktów prawnych wiążących Polskę. W swoim wystąpieniu RPO zaznaczył, że większość przedstawionych przez Rzecznika uwag w trakcie prac ustawodawczych nie została uwzględniona i tym samym zachowała swoją aktualność. Oprócz zagrożeń dla praw i wolności jednostki, Rzecznik zwrócił uwagę także na istotne rozbieżności występujące między ustawą o przeciwdziałaniu przestępczości na tle seksualnym a projektem rozporządzenia. Powyższe uwagi zostały ponownie przedstawione także w odpowiedzi RPO na zmieniony projekt rozporządzenia Ministra.

II.510.1198.2015	10.03.2016	Rozszerzenia kompetencji umożliwiającej sądowi odwoławczemu zwrócenie sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia wyroku (art. 449a k.p.k.).	Uzasadnienie stanowi wyjątkowo istotny element wyroku, który winien dokładnie odzwierciedlać proces podejmowania decyzji przez sąd w przedmiocie odpowiedzialności karnej. Dokładne i prawidłowe odtworzenie rozumowania oraz okoliczności i faktów, na których sąd oparł swoje orzeczenie jest jednym z podstawowych wymogów stawianych postępowaniu karnemu w świetle zasady rzetelnego procesu. Rola i znaczenie prawidłowego i pełnego uzasadniania wyroków staje się szczególnie widoczna na gruncie postępowania odwoławczego.
II.510.455.2017	11.09.2017 (pierwsze WG) 13.04.2018 (ponowne WG)	Odsetki od sumy pieniężnej stanowiącej odszkodowanie/zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie bądź zatrzymanie, przyznawane w ramach postępowania, o którym mowa w rozdz. 58. Kodeksu postępowania karnego.	Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę na problemy związane z dochodzeniem przez obywateli odszkodowań lub zadośćuczynień za niesłuszne zatrzymanie, aresztowanie czy skazanie. Wątpliwości budzi m.in. sądowa praktyka naliczania odsetek od żądanej kwoty od chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądu o jej przyznaniu. Odsetki powinny przysługiwać od momentu skierowania do sądu wniosku o odszkodowanie czy zadośćuczynienie, nie zaś od momentu wydania prawomocnego orzeczenia.
II.501.1.2018	8.03.2018	Odpowiedzialność karna za brak zawiadomienia o popełnieniu niektórych przestępstw (art. 240 Kodeksu karnego)	Analiza tego unormowania nasuwa istotne wątpliwości co do zasadności jego dalszego obowiązywania w obecnym kształcie normatywnym. Szczególną uwagę zwraca wysokość sankcji grożącej za zaniechanie obowiązku zawiadomienia oraz częściowa niekonsekwencja w zakresie katalogu czynów zabronionych, w przypadku których istnieje obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organów ścigania pod rygorem odpowiedzialności karnej. Zasadnicze wątpliwości budzi sankcja przewidująca w tym przypadku karę pozbawienia wolności do lat 3, bez możliwości orzeczenia kar wolnościowych. zasadne wydaje się wyłączenie tajemnic zawodowych z zakresu omawianego przepisu, przy zachowaniu możliwości uchylenia tajemnicy zawodowej jedynie przez sąd w trakcie postępowania karnego (art. 180 k.p.k.). Obecny kształt Kodeksu karnego stawia osoby wykonujące zawody zaufania publicznego w sytuacji mogącej realnie utrudnić im prawidłowe wykonywanie obowiązków.
II.510.840.2016	14.03.2017 (pierwsze WG) 2.02.2018 (ponowne WG)	Pozbawienie pokrzywdzonego prawa do bycia poinformowanym o skierowaniu sprawy na posiedzenie celem wydania wyroku nakazowego	Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem z dnia 19 grudnia 2016 r. (sygn. akt SK 21/16) umorzył postępowanie w sprawie skargi konstytucyjnej, dotyczącej zbadania zgodności art. 339 § 5 k.p.k. w zakresie, w jakim pozbawia pokrzywdzonego prawa do bycia poinformowanym o skierowaniu sprawy na posiedzenie celem wydania wyroku nakazowego, o którym mowa w art. 339 § 3 pkt 7 k.p.k. i brakiem pouczenia o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy oraz złożenia wcześniej oświadczenia, o którym mowa w art. 54 § 1 k.p.k. - z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji. Nie kwestionując orzeczenia Trybunału, RPO zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości wskazując, że przepisy Kodeksu postępowania karnego stwarzają dla pokrzywdzonego swoistą pułapkę legislacyjną, stawiającą go w gorszym położeniu niż inne strony postępowania karnego w przypadku zakończenia procesu karnego wydaniem wyroku.

II.511.773.2016	20.12.2016 (pierwsze WG) 7.6.2017 (ponowne WG) **PPM**	Udostępnianie akt podejrzanemu w postępowaniu przygotowawczym (art. 159 k.p.k.) oraz odmowa udostępniania podejrzanemu dowodów, na których oparto tymczasowe aresztowanie (art. 250 k.p.k.)	Aktualnie art. 159 k.p.k. stanowi, iż na odmowę udostępnienia akt w postępowaniu przygotowawczym przysługuje stronom zażalenie; na zarządzenie prokuratora zażalenie przysługuje do sądu. Taka kontrola nie ma jednak charakteru zupełnego, gdyż zażalenie na zarządzenie nieprokuratorskiego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze rozpatruje prokurator sprawujący nadzór nad postępowaniem przygotowawczym. Oznacza to, że gdy postępowanie przygotowawcze prowadzone jest w formie dochodzenia, zażalenie na odmowę udostępnienia akt z reguły rozpoznawać będzie prokurator nadzorujący to dochodzenie. W opinii Rzecznika konieczne jest wprowadzenie sądowej kontroli: zarządzeń o odmowie dostępu do akt również nieprokuratorskich organów prowadzących postępowanie przygotowawcze, wprowadzenia rejestru wniosków o dostęp do akt i zarządzeń odmawiających dostępu na podstawie art. 156 § 5a k.p.k., zapewnienia odpowiedniego czasu na zapoznanie się z aktami sprawy przed posiedzeniem aresztowym, nałożenia na prokuratora obowiązku informowania podejrzanego i obrońcy o zamiarze albo fakcie złożenia wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania oraz doręczenia jego odpisu podejrzanemu i jego obrońcy. Takie rozwiązanie może stać się narzędziem, które zwiększy rzetelność postępowania i realizację tzw. zasady równości broni. Jednocześnie Rzecznik stoi na stanowisku, że należałoby poddać kontroli sądowej słuszność arbitralnej decyzji prokuratora odnośnie nieudostępnienia podejrzanemu i jego obrońcy dowodów z zeznań świadków w razie uzasadnionej obawy niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej (art. 250 § 2b k.p.k.). Decyzja prokuratora powinna przybrać w tym zakresie formę zarządzenia lub postanowienia i być zaskarżalna do sądu. W przeciwnym wypadku, istniejące brzmienie przepisu budzi wątpliwości co do jego zgodności z Konstytucją, a także z odpowiednimi przepisami Europejskiej konwencji praw człowieka.
II.510.998.2016	2.12.2016	Zaostrzenie odpowiedzialności karnej za łapownictwo bierne sędziego, ławnika i prokuratora (art. 228 § 5a k.p.k.)	Wystąpienie generalne do Ministra Sprawiedliwości w sprawie nowelizacji kodeksu karnego w zakresie wprowadzenia zbrodni łapownictwa biernego sędziego, ławnika, prokuratora. Powyższa propozycja wydaje się niespójna z systemem kar zaproponowanych przez ustawodawcę przez wprowadzenie nadmiernie surowej kwalifikacji czynu. Projektodawca nie wyjaśnia, dlaczego w projekcie nie ma zmian, które by w sposób równoważny dotykały przedstawicieli władzy ustawodawczej czy też wykonawczej. Projekt nowelizacji nie jest poparty żadnymi danymi statystycznymi co do skali korupcji pośród tych trzech zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, z których mogłaby wynikać konieczność zaostrzenia przepisów. Wymuszanie na sędziach orzekania określonych sankcji minimalnych może być ocenione jako ingerencja w sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, istotnie zakłócająca równowagę między władzami, o której mowa w art. 10 Konstytucji RP. W tej sytuacji wydaje się, że wprowadzone rozwiązania, jako niespójne z systemem kar wyrażonych w kodeksie

			karnym i nieproporcjonalne, do wagi popełnionego czynu, powinny zostać uznane za nieproporcjonalne. **Ostatecznie nie zrealizowano powyższej propozycji, ale odpowiedzi na WG nie uzyskano.**
II.511.219.2016	24.5.2016 (pierwsze wystąpienie) 7.2.2017 (ponowne wystąpienie)	Wznowienie postępowania karnego na podstawie rozstrzygnięcia ETPC (art. 540 § 3 k.p.k.)	W uchwale z 26 czerwca 2014 r. (I KZP 14/14) Sąd Najwyższy uznał, że postępowanie karne można wznowić na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. nawet wówczas, gdy wobec oskarżonego nie zapadł wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wznowienie postępowania jest możliwe także w sytuacji, gdy wyrokiem Trybunału stwierdzono naruszenie praw konwencyjnych w sprawie o identycznej sytuacji faktycznej i prawnej. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich art. 540 § 3 k.p.k. wymaga doprecyzowania, aby wyeliminować wątpliwości powstające na tle jego wykładni. Z tym postulatem Rzecznik zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego.
II.518.28.2014	29.11.2017	Kurator dla małoletniego pokrzywdzonego (projekt nowelizacji k.r.o)	Zgodnie z projektem ustawy o zmianie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu postępowania cywilnego, kuratorem co do zasady może zostać jedynie adwokat lub radca prawny. Zdaniem Rzecznika taką zmianę należy ocenić pozytywnie jednak samo posiadanie specjalistycznej wiedzy prawniczej może okazać się niewystarczającą przesłanką do pełnienia tej funkcji. Dlatego należałoby zastrzec wymóg posiadania odpowiednich kwalifikacji w zakresie legitymacji doświadczeniem w pracy z rodziną doświadczającą przemocy czy też dzieckiem wykorzystywanym seksualnie. Ponadto, pozytywnie należy ocenić przekazanie sądowi karnemu kompetencji w zakresie zasądzania wynagrodzenia kuratora zważywszy, że sąd karny posiada najpełniejszą informację na temat ilości i jakości pracy wykonywanej przez kuratora w sprawie karnej. Rzecznik również pozytywnie ocenia nałożenie na kuratora obowiązku informacyjnego w stosunku do rodzica nieuczestniczącego w postępowaniu. Wątpliwości Rzecznika budzi pozostawienie sądowi rodzinnemu kompetencji ustanawiania kuratora dla małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. Czas oczekiwania na wyznaczenie kuratora w sądzie rodzinnym jest długi, co faktycznie ma wpływ na fakt, że w rzeczywistości małoletni pokrzywdzony przez dłuższy okres trwania postępowania może być pozbawiony reprezentacji. Zasadnym byłoby wprowadzenie do Kodeksu postępowania karnego przepisu, zgodnie z którym sąd byłby zobligowany do ustanowienia dla małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniach karnych, w których oskarżonym jest jedno z rodziców małoletniego (lub oboje rodziców), w charakterze kuratora profesjonalnego pełnomocnika procesowego, tj. adwokata lub radcę prawnego. Pozwoliłoby to skrócić postępowanie i zapewnić małoletniemu pokrzywdzonemu natychmiastową opiekę kuratora już przy pierwszych czynnościach procesowych. Kodeks postępowania karnego powinien także zawierać powyższe unormowanie w sytuacji gdy sprawcą przestępstwa popełnionego na szkodę małoletniego jest inny niż rodzic członek rodziny czy też osoba bliska co najmniej jednemu z rodziców.

II.511.507.2017	3.11.2017	Ogłaszanie wyroków nakazowych w postępowaniu karnym (art. 418a k.p.k.)	Wymaganie publicznego ogłoszenia wyroku oznacza, że rozstrzygnięcie sprawy powinno być podane do publicznej wiadomości. Podstawową formą upublicznienia tak rozumianego wyroku jest jego ustne ogłoszenie – przez odczytanie jego sentencji i podanie jego zasadniczych motywów – na otwartym dla publiczności (jawnym) posiedzeniu sądowym po zamknięciu rozprawy. Nie jest to jednak jedyna forma upublicznienia rozstrzygnięcia, która spełnia standard konstytucyjny. Za wystarczające można też uznać udostępnienie orzeczenia w siedzibie sądu do wglądu osobom postronnym lub umieszczenie pełnej jego treści w rejestrze lub zbiorze orzeczeń. Konieczności upublicznienia orzeczenia per se nie wyklucza wcześniejsze wyłączenie jawności postępowania poprzedzającego jego wydanie, jakkolwiek motywy leżące u podłoża tego wyłączenia mogą być relewantne także w wypadku samego orzeczenia. W postępowaniu nakazowym nie dochodzi do publicznego ogłoszenia wyroku na posiedzeniu ani ustnego przytoczenia jego najważniejszych motywów, zaś pisemne pouczenie o dopuszczalności zaskarżenia go sprzeciwem doręcza się stronom wraz z odpisem wyroku nakazowego i – w przypadku oskarżonego i jego obrońcy – z odpisem aktu oskarżenia. Ponadto, skoro posiedzenie w trybie nakazowym odbywa się bez udziału stron, a o terminie posiedzenia nawet się ich nie zawiadamia, w posiedzeniu tym nie bierze udziału nie tylko publiczność, ale i same strony postępowania. Zdaniem Rzecznika wskazane jest, aby informacja o pełnej treści wyroku została podana do publicznej wiadomości, i to niezwłocznie – na rozprawie poprzez odczytanie wyroku, na posiedzeniu z wyłączeniem jawności w inny sposób gwarantujący publiczności zapoznanie się z treścią wyroku. Posiedzenie, w odróżnieniu od rozprawy, nie ma charakteru publicznego.
II.501.2.2017	13.6.2017	Zwalnianie z tajemnicy lekarskiej w zakresie żądania przez prokuratora dokumentów zawierających dane objęte tajemnicą lekarska i jednocześnie tajemnicą psychiatryczną (art. 226 k.p.k.)	Przepis art. 226 k.p.k. w zdaniu drugim przewiduje wyjątek od wynikającej z art. 180 § 2 k.p.k. zasady sądowego rozstrzygania w kwestii uchylenia wskazanych tam pięciu szczególnych tajemnic – „w postępowaniu przygotowawczym o wykorzystaniu, jako dowodów, dokumentów zawierających tajemnicę lekarską decyduje prokurator". Przyjęte w tym przepisie rozwiązanie, niewymagające wydania orzeczenia niezależnego i niezawisłego sądu, w praktyce znacząco osłabia pozycję tajemnicy lekarskiej. Co istotne, art. 226 k.p.k. znajduje się w rozdziale dotyczącym zatrzymania rzeczy oraz przeszukania, więc jego zakres powinien być ograniczony wyłącznie do dokumentów uzyskanych w wyniku tych czynności. W ocenie Rzecznika nie można dopatrzyć się jakichkolwiek względów aksjologicznych przemawiających w zestawieniu z tajemnicą adwokacką, notarialną, czy dziennikarską – na niekorzyść tajemnicy lekarskiej. Ta niejednorodność trybów nie zasługuje na aprobatę. Co więcej, wyjątek z art. 226 zd. 2 k.p.k. de facto oznacza możliwość ominięcia przez prokuratora sądowej pieczy nad docieraniem do wiadomości objętych tajemnicą lekarską. Decyzja w kwestii zwolnienia z tajemnicy powinna być zastrzeżona dla sądu. Brak dostatecznej ochrony tajemnicy lekarskiej i związane z tym narażenie pacjentów na zbyt szeroki dostęp różnych organów i instytucji do informacji związanych z sferą prywatności objętą stanem zdrowia i leczeniem może podważyć zaufanie stanowiące podstawę prawidłowych relacji

			pacjenta z lekarzem. Ponadto naruszenie obowiązku przestrzegania tajemnicy lekarskiej może skutkować pociągnięciem lekarza do odpowiedzialności zawodowej, cywilnej, a nawet karnej. Powyższe argumenty przemawiają za usunięciem zdania drugiego art. 226 k.p.k.
II.511.202.2017	7.6.2017	Prawo do sądu w zakresie efektywnej i realnej możliwości wniesienia środka zaskarżenia w postępowaniu przyspieszonym	Kolejna nowelizacja Kodeksu postępowania karnego spowodowała, że od 15 kwietnia 2016 r. czas do złożenia zapowiedzi apelacji rozpoczyna swój bieg od dnia promulgacji orzeczenia. Jedyny wyjątek w tym zakresie dotyczy oskarżonego pozbawionego wolności, który spełnia określone warunki: nie ma obrońcy i – pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie go na termin rozprawy, na którym ogłoszono wyrok – nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku. W takich przypadkach czas ten biegnie od daty doręczenia mu wyroku. Skutkiem nowelizacji jest znaczne ograniczenie możliwości złożenia wniosku o uzasadnienie w postępowaniu przyspieszonym. Najczęściej będzie to możliwe jedynie ustnie do protokołu od momentu ogłoszenia przez sąd wyroku aż do zamknięcia rozprawy lub posiedzenia. Jedynie w bardzo wąskiej grupie przypadków termin do złożenia wniosku o uzasadnienie rozpocznie swój bieg od dnia doręczenia orzeczenia. Ponadto, termin do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku przez oskarżonego w trybie przyspieszonym w większości przypadków nie będzie miał charakteru zawitego, istotnie pogarszając jego sytuację. Wynika to z faktu, iż zgodnie z art. 126 § 1 k.p.k. jedynie terminy zawite mogą zostać przywrócone. W konsekwencji, niepodjęcie stosownej czynności przed upływem terminu niezawitego skutkuje definitywną utratą uprawnienia procesowego. Budzi to daleko idące wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Wprowadzone nowelizacją unormowanie powoduje znaczne ograniczenie prawa do sądu w zakresie efektywnej i realnej możliwości wniesienia środka zaskarżenia. Nie ma przy tym żadnego racjonalnego uzasadnienia dla zróżnicowania zakresu uprawnienia do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wobec różnych podmiotów. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich należałoby zmienić brzmienie art. 517h § 1 k.p.k. w ten sposób, aby obydwa wskazane w tej regulacji terminy były terminami zawitymi. Można również dokonać zmiany, aby czas do złożenia wniosku o uzasadnienie dla osoby, której nie doręcza się z urzędu wyroku, został przedłużony do trzech dni od daty jego ogłoszenia. Podmiot miałby możliwość podjęcia bardziej przemyślanej decyzji o składaniu bądź niekierowaniu zapowiedzi apelacji do sądu, jednocześnie nie przedłużając nadmiernie postępowania karnego w trybie przyspieszonym.
II.510.35.2018	14.5.2018	Praktyka przesłuchiwania przez organy ścigania w charakterze świadka osób, wobec których istnieje wystarczający materiał dowodowy do postawienia im zarzutów	Przesłuchanie osoby faktycznie podejrzanej jako świadka, zanim zostaną jej postawione zarzuty, jest niedozwolone, ale praktykowane. Zdaniem RPO takie osoby powinny mieć status świadka z asystą, czyli musiałyby być przesłuchiwane w obecności adwokata - by zapewnić konstytucyjne prawo do obrony. Pozwoliłoby to też uniknąć zmuszania takiej osoby do samoobciążających zeznań, np. poprzez tortury czy też nieludzkie lub poniżające traktowanie

II.518.1.2018	16.4.2018	Przesłuchanie pokrzywdzonych przestępstwami z art. 197-199 k.k. wyrażone w art. 185c k.p.k.	Porównując standardy przesłuchań ofiar przestępstw seksualnych, Rzecznik wskazuje, że: gdy oskarżony o taki czyn wobec osoby powyżej 15. roku życia - zawiadomiony o przesłuchaniu swej ofiary - nie ma obrońcy, sąd powinien wyznaczać mu go z urzędu; dziś jest to w dużym stopniu uzależnione od uznania sądu; brakuje zasady jednokrotnego przesłuchania ofiary powyżej 15. roku życia; nie ma określonych przesłanek uzasadniających jej ponowne przesłuchanie; nie ma obowiązkowego udziału psychologa podczas przesłuchania takiej ofiary; brakuje przesłanek ponownego przesłuchania ofiary powyżej 15. roku życia, która może być przesłuchiwana wielokrotnie; może o to bowiem wnosić każdy występujący w danej sprawie podejrzany - i w śledztwie, i podczas procesu. w literaturze prawniczej podważa się zgodność z Konstytucją procedury przesłuchań ofiar przestępstw seksualnych. Prawnicy podkreślają, że Kpk różnicuje bowiem sytuację podejrzanego co do możliwości wnioskowania o ponowne przesłuchanie - decydującym kryterium jest wiek pokrzywdzonego. Powtórne przesłuchanie małoletniego będzie zatem musiało nastąpić, gdy wniesie o to obrońca, z którego pomocy podejrzany nie mógł korzystać w czasie pierwszego przesłuchania. Takiego zastrzeżenia nie ma w przypadkach przesłuchania osób pełnoletnich. Dlatego Rzecznik widzi potrzebę odpowiedniego zwiększenia ochrony każdego pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym przed zagrożeniem wtórną wiktymizacją. Dostrzega też potencjalne naruszenie prawa do obrony oskarżonego.